***Lech Lecha* – Genesis 12:1 – 17:27**

***Aliyah* 6 – Genesis 15:7 –17:6**

We lezen hier over een **dubbele verbondssluiting** van **God met Abram**, met daar tussenin de **geboorte van Ishmaël**. Waarom sluit God dit verbond op twee verschillende momenten met Abram? En waarom staat de geboorte van Ishmaël daar precies tussenin beschreven? Op deze vragen hopen we een antwoord te zoeken en te vinden. Maar laten we eerst de *aliyah* wat nauwkeuriger bekijken.

Laten we een korte blik werpen op de **chronologie**. Abram kwam naar het Beloofde Land toe, toen hij 75 jaar oud was. Toen hij 85 jaar oud was, verwekte hij Ishmaël. De eerste verbondssluiting moet net daarvoor hebben plaatsgevonden. Immers, Abram was slechts tien jaar in het Beloofde Land geweest en in tussentijd was er veel gebeurd. De hongersnood en vlucht naar Egypte heeft in deze jaren plaatsgevonden. Ook de oorlog tussen de vijf en de vier koningen en de veldtocht van Abram had in tussentijd plaatsgevonden. Abram moet dus al een aardig eindje richting zijn 85ste jaar hebben gezeten, toen God het verbond van Genesis 15 met hem sloot. Dit betekent dat Abram kort na deze verbondssluiting op aanraden van zijn vrouw Ishmaël verwekte bij de slavin Hagar. Vervolgens heeft het 14 jaar geduurd tot de volgende verbondssluiting van Genesis 17, gezien Abram toen inmiddels 99 jaar oud was. Het jaar daarna werd Izak geboren. Ishmaël was toen inmiddels 14 jaar oud. Immers, hij werd in het 86ste levensjaar van Abram geboren en Izak in het 100ste levensjaar.

Bij de **eerste verbondssluiting** belooft God dat Abram en zijn **nakomelingen** het Beloofde Land in bezit zullen krijgen. Het gaat hierbij om **groot-Israël**, namelijk van de rivier de Nijl tot aan de rivier de Eufraat. Abram is echter al zo'n 85 jaar oud en heeft nog geen zoon ontvangen. Hij vraagt om een teken van God, zodat hij zeker weet dat God deze belofte gaat vervullen. Daarop vraagt God hem om drie koeien, drie geiten, drie rammen, één tortelduif en één jonge duif te nemen. Deze dieren moet hij slachten en in tweeën delen. De twee bij elkaar horende gedeeltes komen steeds tegenover elkaar te liggen, zodat er een pad tussendoor ontstaat. Dit was een gebruikelijke manier van verbondssluiting. De beide partijen wandelen gewoonlijk tussen de dieren door. Daarmee geven zij het blijvende karakter van het verbond aan. Als één van beide partijen het verbond zou verbreken, dan zou deze worden zoals de gedode en verdeelde dieren. Het verbond werd tevens met bloed ingewijd. De opdracht van God om dieren te slachten en te verdelen zal Abram dus niet onbekend voorgekomen zijn.

Abram slacht en verdeelt de dieren, maar vervolgens verloopt de verbondssluiting wel anders dan verwacht. Allereerst moet Abram een **hele tijd wachten**, voordat God verschijnt. Roofvogels komen op de dode dieren af en Abram jaagt ze weg. Pas wanneer de zon onder begint te gaan, komt er beweging in de situatie. Een diepe, duistere en angstaanjagende slaap overvalt Abram. Dan begint God te spreken. Hij zegt dat Abrams nageslacht **400 jaar** in een vreemd land **onderdrukt** zal worden. De vierde generatie zal pas terugkeren naar het Beloofde Land, omdat de zonde van de Amorieten dan vol is.

Dit is het enige wat God in eerste instantie tegen Abram zegt. Geen herhaling van de belofte, geen verbondssluiting, geen geruststelling. Abram krijgt te horen dat het niet gemakkelijk gaat worden voor zijn nageslacht. En angst overvalt hem. Wat **een test** voor Abram! Zou hij blijven wachten om te kijken wat er verder gaat gebeuren? Of zal hij hiervoor terugschrikken en terugkeren naar zijn tent…?!

Maar Abram schrikt niet terug, hij blijft wachten op God. Wanneer de zon helemaal onder is gegaan, verschijnt er een rokende vuurpot en een vurige vlam, die tussen de stukken dieren doorgaan. Dit wekt de suggestie dat het vlees van de dieren gebakken kunnen worden om op te eten. Zou dit naar de **verbondsmaaltijd** verwijzen, die gewoonlijk gehouden werd bij het sluiten van een verbond…? In elk geval is het helder dat God zelf hier in vuur en rook wil verschijnen aan Abram. En Hij is wonderlijk genoeg de enige die tussen de stukken doorgaat. Van Abram staat dat niet beschreven. Dit betreft dus een **eenzijdige verbondssluiting**. God verplicht zichzelf om zich aan dit verbond te houden, op straffe van de dood, maar Abram komt er zonder verplichting vanaf. De belofte van God aan Abram is dan ook **onvoorwaardelijk**. Hij belooft hier nog eens dat Hij de nakomelingen van Abram het Beloofde Land in bezit zal geven.

Toen **Yeshua het nieuwe verbond** met zijn leerlingen sloot, sloot Hij dit op basis van zijn **eigen vlees en bloed**. Ook dit was een eenzijdig verbond. God Zelf nam de volledige verplichting van dit verbond op zich en betaalde met zijn eigen leven hiervoor. Hij werd zoals de geslachte en verdeelde dieren en wijdde dit verbond met zijn eigen bloed in. Hierbij werd ook een verbondsmaaltijd genuttigd. De leerlingen van Yeshua mochten het brood en de wijn tot zich nemen. Hierdoor wisten zij dat zij verlossing ontvingen van God, zo zeker als zij aten en dronken. Gods trouw en Zijn dood stonden hiervoor garant.

Na deze verbondssluiting willen Abram en Saraï al vrij spoedig **zelf de voorwaarden gaan scheppen** voor de vervulling van dit verbond. Kennelijk kan de mens een eenzijdig verbond maar moeilijk verdragen. Geheel op Gods belofte vertrouwen en alles in Zijn hand laten is een moeilijke. Mensen zijn geneigd om zelf aan de slag te gaan. Saraï geeft in Genesis 16:2 aan dat God haar onvruchtbaar heeft gemaakt. Daarom stelt zij voor dat Abram nageslacht verwekt bij haar slavin Hagar. Er speelt een stuk onbegrip voor Gods handelswijze mee. God heeft nageslacht belooft, maar Hij laat Saraï onvruchtbaar blijven. De vraag waar Saraï mee worstelt is deze: God kan Zichzelf niet tegenspreken, dus misschien verwacht God iets anders van ons? Dat wij dit op een andere manier doen…?

Als wij **beloftes van God** ontvangen in ons leven, komen we onvermijdelijk ook op een dergelijk punt terecht. Deze beloftes moeten namelijk in geloof ontvangen worden, zonder dat wij het zien. Daarom lijkt vaak eerder **het tegendeel** te gebeuren en zien we Gods beloftes niet meteen tot vervulling komen. We staan dan voor de keuze: wachten we op Gods *timing* en vertrouwen we Hem erop dat Hij de belofte op Zijn tijd toch gaat vervullen? Of gaan we zelf andere oplossingen bedenken? Verdragen we de eenzijdige belofte? Of willen we er **zelf een invulling** en vervulling aan gaan geven? Wanneer we dat laatste doen, leidt dit ons tot een stuk **slavernij**. We zullen dan hard moeten werken om een bovennatuurlijke belofte zelf in het natuurlijke te proberen te vervullen. Dit leidt tot een onmogelijke slavenarbeid, die geen blijvende vrucht op gaat leveren.

Dit zien we gebeuren in het geval van de **geboorte van Ishmaël**. Hij is de zoon van een slavin. Dat zegt al iets. Het wijst op de slaafse arbeid die Abram en Saraï proberen te verrichten om zelf de belofte van God tot vervulling te brengen. Direct levert deze keuze een hoop **moeite, strijd en zorgen** op. We zien dat de relatie tussen Saraï en Hagar zeer ingewikkeld wordt, wanneer Hagar zwanger wordt. Hagar begint op haar meesteres Saraï neer te kijken. Dit maakt Saraï heel boos. Vervolgens heeft dit ook zijn negatieve uitwerking op de relatie van Abram en Saraï. Saraï houdt Abram verantwoordelijk voor de situatie, en terecht, gezien de man de priester van het gezin is. Waarschijnlijk vond Saraï ook dat Abram te weinig voor haar opkwam tegenover Hagar. Abram luistert naar Saraï en geeft haar de vrije ruimte om te doen met Hagar wat zij maar wil. Vervolgens vernedert Saraï Hagar zodanig dat zij de woestijn in vlucht.

Hier houdt het niet op. Hagar wordt door de Engel van JHWH gevonden in de woestijn. Hij stuurt haar terug naar Saraï om zich te vernederen onder haar hand. Daarbij geeft Hij ook aan dat Hij haar vernedering heeft gehoord. Daarom zal haar zoon de naam *Ishmaël* moeten krijgen, wat betekent 'God zal horen'. God belooft **Ishmaël tot een groot volk** te maken, maar Hij zegt daar in Genesis 16:12 wel bij dat Ishmaël **'een wilde ezel van een man** zal zijn en zijn hand tegen allen en de hand van allen tegen hem zal zijn'. Ishmaël zal dus gezegend worden, maar ook een hoop oorlog en strijd brengen. Dit werd al vroeg zichtbaar in de problematische relatie van Ishmaël met Izak, enige jaren later. En dit is vandaag de dag nog steeds zichtbaar in de agressieve en militaristische houding van de Islam, die voor een groot deel door de nakomelingen van Ishmaël aangehangen wordt.

We zien in elk geval dat de keuze van Abram en Saraï om via Hagar nageslacht te verwekken, tot heel veel moeite en problemen heeft geleid. Sindsdien zijn de relaties binnen het huishouden van Abram steeds gespannen geweest. Dit toont ons dat als wij Gods beloftes zelf proberen te verwezenlijken, dat we onszelf dan een hoop moeite en strijd op de hals halen. We worden **slaven van onze eigen drang naar succes**.

In het Nieuwe Testament worden **Izak en Ishmaël** opnieuw aangehaald als voorbeelden voor de gelovigen in **Yeshua**. In Galaten 4:21ev staat namelijk het volgende geschreven:

> *Zeg mij, u die onder de Thora wilt zijn, luistert u niet naar de Thora? Want er staat geschreven dat Abraham twee zonen had, een van de slavin, en een van de vrije. Maar hij die van de slavin was, is naar het vlees geboren, hij echter die van de vrije was, door de belofte. Deze dingen hebben een zinnebeeldige betekenis; want deze vrouwen zijn de twee verbonden: het ene, dat van de berg Sinaï, dat kinderen voortbrengt voor de slavernij, dat is Hagar. Want deze Hagar is de berg Sinaï in Arabië, en komt overeen met het huidige Jeruzalem, dat met haar kinderen in slavernij is. Maar het Jeruzalem dat boven is, is vrij, en dat is de moeder van ons allen.*

Dit gedeelte wordt vaak onterecht aangegrepen om te zeggen dat wij de Thora niet meer hoeven te volgen. Dat zou echter niet stroken met wat Yeshua Zelf onderwees in Mattheüs 5, dus deze uitleg kan niet kloppen. Het punt wat hier door Paulus gemaakt wordt heeft een context. Hij schrijft tegen **wettische Joden**, die de gelovigen een zwaar juk van wetten op wil leggen, als voorwaarde om tot God te komen.

Als we Galaten 4 goed lezen dan schrijft Paulus **niets negatiefs over de Thora**. Hij haalt de Thora zelfs als gezaghebbend aan met zijn verwijzing naar Izak en Ishmaël. Waar hij tegen ageert is het **'willen zijn onder de Thora'**. Dit wil zeggen dat je jezelf met een wettische houding onder de Thora stelt en daardoor je eigen zaligheid wilt verdienen. Het gaat over een religieuze geest, namelijk het doen van de geboden om in een beter blaadje bij God te komen. Het 'zijn onder' betekent een **slavenhouding aannemen**. God verlangt ernaar dat wij als **vrije kinderen** en met een grote liefde zijn Thora zoeken en houden. Hij wil niet dat wij vanuit angst en met een slavenhouding de Thora gaan doen, omdat we anders denken verloren te gaan. Immers, onze redding kunnen wij zeker niet verdienen met het houden van de Thora. Yeshua is onze enige hoop op redding. En we hebben zijn Heilige Geest nodig om van binnenuit getransformeerd te worden en het juiste te gaan doen. Laten we onszelf beproeven op onze eigen houding ten aanzien van de Thora…

Wanneer wij wat dan ook **zelf willen gaan verwezenlijken**, worden we **slaven**. Of dit nu het houden van de Thora is, of het waarmaken van een belofte van God, of het geloof creëren om wonderen te verrichten, of het opvoeden van kinderen of zelfs het najagen van een werelds ideaal. Wanneer we iets uit eigen kracht proberen te doen, zullen we hoe dan ook slaven worden. En dat terwijl God ons nu juist vrij wil maken. Hij wil dat wij in geloof wandelen en als vrije kinderen de belofte ontvangen en beërven. Wij hoeven slechts mee te bewegen met wat God doet. Hij zal het doen, niet wij.

Wanneer we naar het leven van Abram en Saraï kijken, dan komt de vraag op: had Izak misschien al **14 jaar eerder** geboren kunnen worden, als Abram en Saraï niet zelf aan de slag waren gegaan? Het kan goed zijn dat de vervulling van deze belofte uitgesteld werd, door de actiedrang van Abram en Saraï. Hoewel **Gods *timing* altijd perfect** is, zelfs dwars door ons falen heen, kan het wel zo zijn dat wij **Gods werk vertragen**. We kunnen God in de weg lopen met onze eigen pogingen om de zegen te beërven. Abram en Saraï moesten mogelijk eerst 14 jaar lang aanlopen tegen de gevolgen van hun keuze om de omslag te kunnen gaan maken om alsnog op Gods beloofde zoon te blijven wachten. Dat was niet gemakkelijk voor Abram, volgens Genesis 17:17-18…

Terug naar de *aliyah*. Nadat Hagar de Engel van JHWH heeft ontmoet, geeft zij God een naam. Zij noemt God ***'El Ro'i.*** Dit betekent **'God die mij ziet'**. Ook de waterbron waar zij God ontmoette, gaat deze naam dragen. Hagar zegt er nog iets bij in Genesis 16:13: 'Ik zag [Hem], nadat [God] mij zag'[1] Zij erkent dat God haar eerst zag, voordat zij God zag. Het ware zien en aanschouwen komt bij God vandaan. Hij weet precies waar wij ons bevinden. Hij ziet ons en daarom zullen wij Hem zien. Dit werd ook in Yeshua's leven bevestigd. Hij ontmoette ook een vrouw bij een waterbron. Dit was de Samaritaanse vrouw bij de put. En het grote punt waar deze geschiedenis om draaide, was het feit dat **Yeshua deze vrouw écht zag**. Hij wist waar zij zat, Hij kende haar geschiedenis en Hij sprak haar aan op wie zij was. Toen zij doorkreeg dat Yeshua haar daadwerkelijk zag, veranderde dit haar hele perspectief en leven. Vanaf dat moment **begon zij ook te zien**. Zij zag Yeshua aan voor Wie Hij was, namelijk de Messias van God. God zag haar eerst en daarna mocht zij God gaan zien.

[1] Letterlijk staat er: 'Ik zag nadat de mij ziende'

Na de geschiedenis van Ishmaëls verwekking en geboorte, lezen we over het **tweede moment** van verbondssluiting tussen God en Abram. 14 jaar na het eerste moment verschijnt God opnieuw aan Abram. Ditmaal sluit God een **tweezijdig verbond** met Abram. Hij geeft Abram deze keer **voorwaarden** voor het verbond mee. In Genesis 17:1 stelt God als voorwaarde dat Abram voor het Aangezicht van God moet wandelen en oprecht en volmaakt moet zijn. Ook geeft God het verbondsteken van de besnijdenis mee aan Abram. Voortaan moeten Abram en zijn nageslacht besneden worden. Dit betekent dat er ook aan de zijde van de mens bloed gaat vloeien om het verbond te bekrachtigen. Het verbond wordt nu tweezijdig.

Wat verder opvalt is dat bij deze tweede verbondssluiting de namen van Abram en Saraï veranderd worden. Zij heten voortaan Abraham en Sarah. Bij deze **naamsverandering** verdwijnt de *yod* uit de naam van Saraï en worden zowel aan de naam Abraham als Sarah de letter *hé* toegevoegd. De *yod* maakt dus plaats voor twee keer de letter *hé.* Dit moet bijna wel een bedekte verwijzing naar de Godsnaam **JHWH** zijn, die bestaat uit een *yod* en twee keer de *hé*, verbonden door de verbindingshaak, de letter *waw*. Hierover wordt wel gezegd dat de *yod* voor de Eenheid van God staat, met zijn letterwaarde 10. Deze 10 valt echter ook uiteen in **tweemaal de letter *hé*** met letterwaarde 5. Dit laat zien dat God zichzelf toont **op aarde, zoals in de hemel**. De *waw* is de verbindingshaak tussen hemel en aarde en staat ook wel symbool voor de rechtopstaande mens.

We zouden dus kunnen stellen dat bij de naamsverandering van **Abraham en Sarah**, de de *yod* van de Godsnaam uiteenvalt in twee keer de *hé.* Dit wil zeggen dat Abraham en Sarah vanaf dit punt zullen zien dat hemel en aarde met elkaar overeenstemmen. Op aarde gaat zichtbaar worden wat God in de hemel doet. Zo zal de belofte van de beloofde zoon, die jaren lang in de hemel lag opgeslagen, nu eindelijk op aarde zichtbaar gaan worden. Hemel en aarde gaan dan overeenstemmen. Dit mogen wij ook voor ons leven verlangen. En wij mogen daarom bidden. Immers, **Yeshua leerde ons bidden**: *Uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo ook op aarde…* (Matt. 6:10)

De *hé* in de naam van Abraham verwijst nog ergens naar. In Genesis 17:5 zegt God dat Hij Abraham tot **een vader van een menigte van volken** heeft gesteld. In het Hebreeuws is dit *av hamon gojim.* Het woord voor ‘menigte’ begint met de letter *hé.* De letter *hé* toont ons dat God de belofte heeft vermenigvuldigd. Waar God bij de eerste verbondssluiting vooral over Israëls toekomst sprak, spreekt Hij hier over de toekomst van een menigte van volken. Abraham zal **de vader van alle gelovigen** gaan worden, zoals in het Nieuwe Testament ook beaamd wordt in Romeinen 4. Alle gelovigen, uit Israël én uit de heidenvolken, mogen Abraham nu hun vader in het geloof noemen. Zo zien we, net als in de zesde *aliyah* van *Noach*, dat God Israël als zijn eigen volk uitgekozen heeft, maar van meet af aan ook de heidenvolken op het oog heeft gehad.

We zagen dat **Yeshua** ook een eenzijdig verbond sloot met zijn leerlingen, op basis van zijn eigen vlees en bloed. Maar na zijn opstanding kwam ook de **menselijke zijde** binnen beeld. Met het **zendingsbevel** en de **uitstorting van de Heilige Geest** werd het nieuwe verbond bekrachtigd en ging God dit verder uitwerken door mensen heen. Wij mogen dan gaan wandelen in de werken, die God van tevoren voorbereid heeft (Efeze 2:10).

We komen terug bij de vraag waar we mee begonnen. Waarom sloot God het verbond met Abram op twee verschillende momenten? En waarom staat de geschiedenis van Ishmaëls geboorte daar tussenin? Ik geloof dat Abrams eigen aandeel in het verbond pas binnen beeld kon komen, nadat Abram had ervaren dat hij **uit eigen kracht niets kon beginnen**. Pas nadat hij 14 jaar lang de belofte zelf had proberen te vervullen en daarin gefaald had, kon hij zijn eigen aandeel in volledige gehoorzaamheid en navolging aan God gaan leveren. God vroeg hem daarbij **volmaakt voor zijn Aangezicht te wandelen** en om zichzelf en zijn nakomelingen te **besnijden**. Abraham mocht niet langer zelf gaan wandelen in zijn eigen initiatief, maar hij moest volkomen voor het Aangezicht van de Heer gaan wandelen. Wanneer Hij zou doen wat God van hem vroeg, zou het verbond bekrachtigd worden. De besnijdenis is een teken van het afsnijden van het eigen initiatief en een **buigen onder Gods initiatief**.

Pas na de geschiedenis van de geboorte van Ishmaël, kon Abraham een nieuwe identiteit ontvangen en **de vader van de gelovigen** van over de hele wereld worden. Hij had geleerd dat Hij Gods beloftes niet zelf kon verwezenlijken. Daarom zou zijn identiteit voortaan in zijn geloof in God gevonden worden. Hij zou voortaan op God vertrouwen voor de vervulling van de beloftes en daarmee zou hij de vader van alle gelovigen worden. Het geloof is wat overblijft, wanneer we ons eigen falen zien en Gods bovennatuurlijke handelen aanschouwen. Dan mogen we alles loslaten en overgeven aan *Hem, die bij machte is te doen ver boven alles wat wij bidden of denken, overeenkomstig de kracht die in ons werkzaam is* (Efeze 3:20). Dan zijn alle dingen mogelijk (Markus 9:23).

Wat hebben we nu geleerd?

1. God sloot eerst een eenzijdig en daarna een tweezijdig verbond met Abram
2. In tussentijd probeerde Abram zelf de belofte te verwezenlijk via Ishmaël
3. Dit leidde tot moeite en problemen en tot slavernij
4. Izak is het beeld van de vrije zoon en Ishmaël van de slavenzoon
5. Alles wat wij uit eigen kracht proberen te doen, leidt ons tot slavernij
6. Yeshua maakt ons tot vrije kinderen van God
7. Wij kunnen God zien, omdat wij eerst door God gezien worden
8. Het geloof blijft over, wanneer wij ons eigen falen en Gods kracht zien
9. Abraham werd tot de vader van alle gelovigen, na zijn falen met Ishmaël
10. Yeshua sloot een eenzijdig verbond met ons op basis van zijn eigen bloed
11. Ons aandeel komt pas daarna aan bod door de kracht van de Heilige Geest
12. Wij moeten leren te wachten en in geloof met God mee te bewegen